

Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу / П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева, Н.П.Ткачова // Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка" : зб. наук. праць. Сер. : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів : Львівська політехніка, 2015. – № 819. – С. 167-174.; 18. Яковлев А.І. Комерціалізація інтелектуальної власності: проблеми визначення та правового забезпечення / А.І.Яковлев, О.П.Косенко, М.М.Ткачов // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. – Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. – С. 309-311.; 19. Перерва П.Г. Управління інноваційною діяльністю // Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. / О.А.Старостіна, Н.П.Гончарова, Є.В.Крикавський, та ін., за ред. О.А.Старостіної. – К. : Знання, 2009. – С.461-518.; 20. Ткачова Н.П. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства / П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова // Економіка розвитку. – Харків : ХНЕУ, 2011. – № 4 (60). – С. 116-120.

ПРЕИМУЩЕСТВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

Канд. экон. наук, проф. Косенко А.В., д-р экон. наук, проф. Перерва П.Г.
Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт»

Основной проблемой экономики была и есть постоянная нехватка различных ресурсов для удовлетворения потребностей общества. Интеллектуальные ресурсы в отличие от большинства природных ресурсов не только наиболее воспроизводимые, но и быстро увеличиваются при правильной государственной политике и адекватно сложившихся отношениях в обществе. Поэтому ставка на интеллектуальные ресурсы могут стать для нашего государства средством освобождения национальной экономики от чрезмерной зависимости от природных ресурсов, которые могут истощиться, закончиться или на них просто изменится спрос не в лучшую сторону. Такое изменение приоритетов позволит обеспечить отечественной экономике страны устойчивое и долгосрочное развитие и социально-экономическое процветание.

В настоящее время в мировой экономике произошло смещение акцента с проведения просто финансовых вложений в хозяйственную деятельность на осуществление интеллектуальных инвестиций, основой которых выступает интеллектуальная собственность. Именно интеллектуальная собственность составляет главное содержание инноваций и подробно выстраивает внутреннюю логику отношений в каждом конкретном инновационном проекте, в любом высокотехнологичном предприятии, компании, отрасли, административном центре научно-промышленного города, региона, государства в целом международного сообщества. Не является исключением из этой постановки проблемного вопроса и экономика нашей страны.

Интеллектуальная собственность, как специфическая категория, еще недостаточно исследована наукой. В ней еще достаточно много не согласий, что в ряде случаев существенно усложняет и без того противоречивый механизм регулирования отношений в сфере интеллектуальной собственности. В то же время, уже достаточно точно определены объекты и субъекты данной категории.

В качестве объектов интеллектуальной собственности выступают научные открытия, изобретения, полезные модели, промышленные образцы, ноу-хау, товарные знаки, научные, литературные и художественные произведения, компьютерные программы, интегральные микросхемы, продукты биотехнологии, репрографии и т. п. Субъектами интеллектуальной собственности, создают указанные объекты выступают ученые, изобретатели, рационализаторы, конструкторы, технологи, дизайнеры,

художники, писатели, поэты, драматурги, композиторы, исполнители произведений и другие творческие личности.

Анализируя роль интеллектуального капитала как основы реализации прав собственности в новой экономике, следует, на наш взгляд, учитывать как рыночный (внутрифирменный) эффект реализации, так и социальную эффективность (удовлетворение перспективных потребностей) накопление интеллектуального капитала. Таким образом, проблема структурирования интеллектуального капитала не может быть ограничена рамками фирмы. Логика анализа предполагает структурирование интеллектуального капитала компании с точки зрения структуры и типологизации нематериального накопления на макроэкономическом уровне.

Интеллектуальной собственности также присущи все те признаки, которые были рассмотрены выше применительно к объектам обычной собственности. В то же время, в данном случае круг рассматриваемых признаков расширяется. Речь идет о творческом происхождении объектов интеллектуальной собственности, что также необходимо рассматривать в качестве важнейшего признака. В табл. 1 приведена краткая характеристика основных признаков собственности применительно к ее разновидностям.

Таблица 1 - Отличительные признаки обычной и интеллектуальной собственности

Признаки собственности	Виды собственности	
	обычная собственность	Интеллектуальная собственность
Знание	Физический восторг объекта собственности и содержание его как угодно долго (по желанию владельца)	Интеллектуальное (информационное) владение
пользование	Используется владельцем или по его поручению другим лицом. В процессе пользования происходит моральное и физическое старение объекта.	Используется владельцем. Пользование объектом другими лицами регулируется действующим в стране законодательством. Объект стареет только морально.
распоряжение	Передача (продажа) объекта другому лицу означает ее полную отчужденность и потерю права собственности. Объект собственности может быть легко изменен или удален	Передача объекта другому лицу не означает полную его отрешенность от разработчика.
творческое происхождения	Не является особым признаком собственности	Есть обязательным признаком собственности

Общественная полезность объектов интеллектуальной собственности, по нашему мнению, определяется прежде всего в положительном эффекте от их использования в различных сферах жизни общества. Применительно к предмету рассмотрения можно выделить следующие виды эффектов.

1. **Экономический эффект** - заключается в экономии общественного труда (материальных, трудовых, финансовых и других видов ресурсов) при использовании результатов творческой деятельности (объектов интеллектуальной собственности). Его наличие в конечном счете приводит к росту доходов (прибыли) общества (прирост национального дохода) или конкретных лиц.

2. **Соціальний ефект** - заключається в створенні більш сприятливих умов для життєдіяльності суспільства, певної його частини або конкретної особистості. Його наявність веде до створення умов для всебічного розвитку особистості, більш повного застосування її творчих сил, здібностей, талантів. В кінцевому рахунку будь-яка творча діяльність повинна бути спрямована на людину, відповідати цілям формування гармонічно розвинутої, духовно багатого особистості, створювати для неї всі необхідні умови для ефективного виконання роботи, комфортного життя і повноцінного відпочинку.

3. **Познавальний ефект** - заключається в створенні нової інформації, що дозволяє людині (суб'єкту економічних відносин) дізнатися щось нове про природу і суспільство. Його наявність є основою для подальшого поступового розвитку прогресу в суспільстві по всіх сферах.

4. **Негативний ефект** - заключається в існуванні деяких негативних наслідків або результатів використання певного об'єкта інтелектуальної власності. Його наявність може викликати негативні емоції в суспільстві або його частині, завдати шкоди навколишньому середовищу, провокувати конфлікти між окремими країнами або групами осіб, мати побічні негативні результати і так далі. Для об'єктів інтелектуальної власності, що відрізняються відомістю новизною і творчої природою, наявність негативного ефекту дуже можлива. В зв'язку з цим необхідні додаткові дослідження і розробки по мінімізації потенційних негативних наслідків до їх повного усунення. Одним з аспектів творчості повинно бути забезпечення безпеки його продукту для умов проживання сучасних і майбутніх поколінь.

Література: 1. *Kocziszky G.* Anti-corruption compliance in the enterprise's program [Electronic resource] / *G.Kocziszky, M.Veress Somosi, P.G.Pererva* // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі: зб. тез наук. робіт 2-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 28-30 листопада 2017 р. / Кременч. нац. ун-т ім. Михайла Остроградського. – Кременчук, 2017. – С. 164-167. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1r-buz8h9jl-bCWwpPrY7esG925mrQudP/view>; 2. *Яковлев А.І.* Аналіз сучасного стану інтелектуально-інноваційної діяльності в Україні / *А.І.Яковлев, О.П.Косенко, М.М.Ткачов* // Вісник НТУ "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2015. – № 25 (1134). – С. 162-174.; 3. *Перерва П.Г.* Банкрутство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління / *П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева, В.Л.Товажнянський* // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2015. – № 59 (1168). – С. 148-152.; 4. *Косенко А.П.* Исследование факторов инновационного потенциала на мезоуровне / *А.П. Косенко* // Наукові праці ДонНТУ. – 2005. – Серія економічна. – Вип.100, Ч.2. – С.12-19.; 5. *Перерва П.Г.* Анализ финансового состояния предприятия / *П.Г.Перерва, О.Н.Савенкова* // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2002. – № 11-2. – С. 118-121.; 6. *Косенко О.П.* Комерціалізація інтелектуально-інноваційних технологій [Монографія] / *О.П.Косенко*. - Х.: «Смугаста типографія», 2015.- 517 с.; 7. *Перерва П.Г.* Збалансована система показників в інноваційно-інвестиційній політиці промислового підприємства / *П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева, Н.П.Ткачова* // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2015. – № 60 (1169). – С. 50-54.; 8. *Перерва П.Г.* Комплаєнс-програма промислового підприємства: сутність і задачі / *П.Г.Перерва* // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 24 (1246). – С. 153-158.; 9. *Товажнянський В.Л.* Антикризовий моніторинг фінансово-економічних показників роботи машинобудівного підприємства /

П.Г.Перерва, В.Л. Товажнянський // Економіка розвитку. – Х. : ХНЕУ. – 2010. – №2 (54). – С.46-50. 23.; 10. *Гладенко И.В.* Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия / *И.В.Гладенко, П.Г.Перерва, В.Л.Товажнянский, Т.А.Кобелева* // Вісник НТУ «ХП». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – 2009. – № 36-1. – С. 12-22.; 11. *Перерва П.Г.* Моделирование стратегической политики маркетингу конкурентоспособности на засадах бенчмаркінгу / *П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова* // Економічні науки : зб. наук. праць. Сер. : Економіка та менеджмент. – Луцьк : ЛНТУ, 2012. – Вип. 9 (34), ч. 2. – С. 10-23.; 12. *Ілляшенко С.М.* Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу: монографія // за ред. С.М. Ілляшенка. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. - 615 с.; 13. *Перерва П.Г.* Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу / *П. Г. Перерва, Т. О. Кобелева, Н. П. Ткачова* // Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка" : зб. наук. праць. вісника політехніка, 2015. – № 819. – С. 167-174.; 14. *Яковлев А.И.* Комерціалізація інтелектуальної власності: проблеми визначення та правового забезпечення / *А.И.Яковлев, О.П.Косенко, М.М.Ткачов* // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. – Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. – С. 309-311.; 15. *Перерва П.Г.* Управління інноваційною діяльністю // Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. / *О.А.Старостіна, Н.П.Гончарова, Є.В.Крикавський*, та ін., за ред. О.А.Старостіної. – К. : Знання, 2009. – 1070 с.; 16. *Перерва П.Г.* Формування кон'юнктури ринку електротехнічної продукції / *П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева, Н.П.Ткачова* // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» : зб. наук. праць. Сер. : Проблеми економіки та управління. – Львів : Львівська політехніка, 2015. – № 815. – С. 118-125.; 17. *Ткачова Н.П.* Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства / *П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова* // Економіка розвитку. – Харків : ХНЕУ, 2011. – № 4 (60). – С. 116-120.; 18. *Старостіна А.О.* Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. / *А.О.Старостіна, Н.П.Гончарова, Є.В.Крикавський* та ін.; за ред. А.О.Старостіної. – К.: Знання, 2009. – С.461-518.; 19. *Ткачова Н.П.* Синергетичний ефект бенчмаркінгу конкурентних переваг / *П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова* // Маркетинг і менеджмент інновацій . – 2011. – № 4(1). – С. 55- 66.

ПЕРСПЕКТИВЫ СОВРЕМЕННОЙ ИННОВАЦИОННОЙ ПЕРЕСТРОЙКИ СТРАНЫ

Д-р. екон. наук, проф. Косенко А.П.; д-р. екон. наук, проф. Перерва П.Г.
Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт»

Большинство аналитиков также сходятся во мнении, что устойчивой и прогрессирующей может быть та экономика, которая порядка 70% внутреннего спроса удовлетворяет за счет производства предприятий отечественной отрасли машиностроения, в которую включены подотрасли тяжелого и среднего машиностроения: судостроение, сельскохозяйственное, химическое, лесопромышленное, строительное и коммунальное машиностроение, станкостроение, авиационная и автомобильная промышленность. В настоящее время при несопоставимой разнице стартовых условий зарубежных и украинских производителей доля продукции отечественной отрасли машиностроения на украинском рынке не превышает 15-20%. Такое технологическое отставание заключается не только в нехватке средств, накапливающихся долгах, но и стратегически неверным подходом к ведению бизнеса. Получаемые, в том числе и от государства, деньги тратятся не на формирование задела для будущего – борьбу с собственной технологической отсталостью, наладку в кратчайшие сроки выпуска качественной, востребованной и